

LIBERTATEA

Abonamentul:

Preţul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-ilustrată şi „Tovărăşia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserţiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

† Dr. AUREL MUREŞIANU.

Gazetăria română din Transilvania şi Ungaria, îşi are azi mortul său mare!

Da, mortul seu, pe care istoria acestei gazetării, dacă ar avea obicinuiţa a împărţi titule şi onori, l'ar împărtaşi fără îndoială de numirea de mare! Căci nici unul dintre gazetarii români azi în viaţă, ba nici în trecut, nu s'a dat pe sine cu totul ziarului său, între împrejurări mai impunătoare ca Dr. Aurel Mureşianu!

Precum să va vedea şi din amănuntele asupra vieţii lui, ce publicăm mai jos, — acum 31 ani Dr. Aurel Mureşianu, după-ce sfârşise învăţarea drepturilor la Viena şi era pregătit pentru cariera de avocat, pe care putea ajunge la frumos renume şi la avere, atras de pilda strălucită naţională a tatălui său, Iacob Mureşianu, care condusese »Gazeta» până atunci, — el îşi părăseşte calea vieţii pentru care era pregătit, advocatura, şi să face cu trup şi suflet gazetar român, şi numai gazetar, — adecă luptător cu peana pentru deşteptarea neamului seu la viaţa naţională cât mai trează, de sine ştiutoare, bărbătească!

Şi a stat apoi cu credinţă la postul său acesta, timp de 31 ani! Şi în aceşti 31 ani a cercat tot ce i-a stat în puteri, ca să facă din »Gazeta» sa mijloc cât mai bun de a să vîrî în sufletul cărturării (inteligenţei) române de o parte, şi în a poporului de altă parte!

Pentru mai buna lucrare în sînul inteligenţei române, a fost cel dintîi care, la 1884, a făcut din »Gazeta Transilvaniei» ziar de zi, scos în fiecare zi de lucru, — după-ce până atunci ieşea numai de 3-ori la săptămîină. Acesta fîu întîiul ziar de zi la noi.

Iar' pentru a lucra mai bine şi în şirurile poporului însuşi, la 1889 Dr. Mureşianu întocmeşte numerii de Dumineca ai »Gazetei» ca numerii pentru popor, îndoit de mari, şi putînd fi abonaţi deosebit de ceilalţi numerii de zi, cu numai 2 floreni pe an. Fîu întîia foaie pentru popor la noi.

Atît în foaia pentru păturile inteligente, cât şi în cea pentru popor, Dr. Aurel Mureşianu n'a încetat a îndemna pe fiecare Român, domn sau ţăran, a ţinea cu cea mai mare sfinţenie la toate drepturile pe care le-a dat Dumnezeu şi oamenii fiecărui popor, a-şi trăi traiul lor deosebit, cu firea, limba şi obiceiurile lor, şi a respinge dela sine cu tărie tot ce e străin acestei firi, tot ce voeşte să-l dezbrace de fiinţa sa naţională deosebită! A fost politicul celei mai mari intransigenţe naţionale, neînduplecat în faţa oricărui vînt duşman, fie el dulce şi ademenitor,

fie turbat şi ameninţător cu zdrobire! Chiar şi atunci, cînd părerile lui, în luptele naţionale la ordinea zilei, nu conglăsuiau cu a celorlalţi fruntaşi conducători, ci era chiar în ceartă cu aceia, — deosebirea lui de vederi privea numai forma sau mijloacele clipei pe cari alţii le alesese în toiul grelei lupte naţionale, — încolo totdeauna a fost Român curat ca aurul, ca metalul cel mai nobil şi neatins de nici o pată!

Aceasta este însuşirea, care pe Mureşianu l'a făcut să fie, pe drept, preţuit şi stimat şi de contrarii ce şi-i stîrnea în valul luptei de zi. Iar' pe lîngă aceasta Dr. Aurel Mureşianu:

a fost cel dintîi Român cărturar, cu învăţatură frumoasă, care şi-a părăsit cariera vieţii şi s'a făcut gazetar de profesie, închinîndu-şi toată viaţa luptei cu peana pentru luminarea poporului său iubit şi înălţarea lui!

a fost cel dintîi care ne-a dat gazeta lui ca ziar de zi în Ardeal!

a fost cel dintîi care ne-a dat o foaie pentru popor!

a fost cel dintîi care a pus temeiul unui fond pentru gazetarii români dela noi.

Iată tot atîtea fapte, cari şi în istoria unei gazetării mai mari şi mai puternice, la popoare mai luminate şi mai bogate, încă ar da acestui suflet superior în iubirea de neam şi în jertfirea sa pentru el, numele de mare!

Vărsăm o sinceră lacrimă pe mormîntul proaspăt al lui. Dumnezeu facă-i parte de odihnă uşoară şi de linişte, după care în viaţă în zadar a însetat!...

— Despre moartea regretatului director al »Gazetei» s'a dat următorul anunţ:

Pătrunşi de adîncă durere, aducem la cunoştinţa rude- niilor, prietinelor şi cunoscuţilor, că mult iubitul nostru tată, frate şi cumnat Dr. Aurel Mureşianu proprietarul şi directorul »Gazetei Transilvaniei», după îndelungate suferinţe a încetat din viaţă eri, Duminecă în 7/20 Iunie la oarele 6 p. m., în al 62-lea an al etăţii şi în al 21-lea al fericitei sale căsătorii.

Înmormîntarea iubitului răposat se va face Mercuri în 10/23 l. c., la 4 oare p. m., din casa proprie, Tîrgul Inului Nr. 30, în cîmîtarul Capelei române din Groaveri.

Braşov, 8/21 Iunie 1909.

Elena Dr. A. Mureşian n. Popovici, soţie. Aurel şi Elena, fii. Elena general M. Groza, Sevastia C. Davidescu, surori. Iacob Mureşianu, frate. General M. Groza, C. Davidescu, cumnaţi. Şi copii lor. Otilia I. Mureşianu n. Brănduşianu, cumnată.

Zilele din urmă alui Dr. Aurel Mureşianu.

Moartea regretatului nostru director (scrie Gazeta de Marţi) a venit pe neaşteptate şi a stîrnit în întreg oraşul spaimă mare şi adînci păreri de rău. Ştiam cu toţii,

atît cei din apropiere cît și cei din depărtări mai mari, că Dr. A. Mureșianu e de timp îndelungat suferind și că o boală incurcată provocată în mare parte de munca istovitoare a gazetăriei, îi amărăște zilele vieții. Deși îl știam suferind trupește, îl vedeam însă totuși neobosit la muncă, de dimineața până sara, ba și nopți întregi de arîndul, cînd durerile, adeseori crîncene, îi alungau somnul atît de binefăcător.

În zilele din urmă Dr. Mureșianu ajunsese ceva nervos (supărăcios) în urma celor din urmă procese de presă făcute „Gazetei Transilvaniei“. Fedepsele grele de închisoare și de bani, și procesele puse în curgere în contra persoanei sale, l'au scîrbit și amărit în măsură mare. Pe astăzi (Luni, 21 Iun.) a fost citat la Tîrgul-Mureșului pentru a fi ascultat pentru articolul „Crăciunul“ scris de dînsul în ajunul sărbătorilor Crăciunului din anul trecut. Din pricina boalei sale, care nu-i ierta să părăsească locuința, a chemat la sine săptămîna trecută pe medicul tribunalului din Brașov Dr. Kecske-meti, care cercetîndu-i starea sănătății, i-a dat un atestat medical. Sîmbătă seara, după încheierea și revidarea ziarului, a trimis judeului de instrucție din Tîrgul-Mureșului acest atestat.

Eri, Duminecă căzînd terminul de 15 zile pentru plata pedepsei de o mie coroane, dictată în procesul pentru reproducerea cunoscu-tei scrisori a poetului Björnson, a trimis înainte de prînz procuratu-rei din Tîrgul-Mureșului cu man-dat postal această sumă. Până la amiază a mai scris o scrisoare par-ticulară și a primit vizita dlui G. I. Nica, unchiul dnei Mureșianu. După prînz a dormit până pe la orele 3. Trezindu-se din somn a revidat posta de după amiază, a cetit ziarele mai nouă, pregătind material pentru numărul cel mai aproape al „Gazetei“, iar pe la 5½ a chemat servitoarea, să-i aducă cîna. La oarele 6, cînd servitoarea a intrat în odaie, ca să-i aducă un pocal cu bere, pe care îl ceruse, — a fost lovit de apoplexie (guta) încetînd îndată din viață...

Numai decît după aflarea știrii, s'au dus la locuința răposatului rudenii mai de aproape, perso-nalul redacției, administrației și tipografiei precum și număroși prietini și cunoscuți, pentru a lua măsurile de lipsă. Dna Elena Mu-reșianu, care să află de 2 săptămîni în Praga la fiica dsale Elena, care e acolo la conservatorul de muzică, a fost telegrafic înștiințată despre moartea iubitului ei soț. Deasemenea au fost încunoștiințați dnii prof. Iacob Mureșianu din Blaj, fratele răposatului, și cumnații, dnii: general Groza și inginer Da-videscu. Telegrama s'au mai trimes I. P. S. S. L. L. Metropoliți Mihali și Meșian, clubului deputaților ro-

mâni, ziarelor naționale dela noi și de peste Carpați, societăților academice, a căror membru onorar a fost răposatul, și în toate cen-trele românești.

Astăzi (Luni) va fi așezat pe

catafalca în locuința proprie trupul neînsușit al mortului. În decur-sul zilei s'au înfățișat la locuința răposatului număroși prietini și cu-noscuți aducînd familiei și redac-ției profundele lor condolențe.

Mari păcate naționale!

Cum bagă conducătorii bisericilor noastre spargere în popor!
Cum ne zdrobim noi singuri micile noastre cetăți naționale!

Săptămîna trecută ne-a dat privilegiu să vedem aci în nemij-locită apropiere de noi, două lucruri, cari, mici în felul său, sunt chipul scîrbos al felului, cum ne mîncăm și în mare noi înșine, Români pe Români, cum ne măcinăm noi de noi și puțî-nul pămînt tare de sub picioare, — spre bucuria bărbaților poli-tici ai maghiarizării, cari au astfel în noi înșine foarte bune ajutoare în munca lor de mă-runțire și slăbire a noastră!...

Iaca cele două fapte „edi-ficătoare“:

Peste Murăș dela Orăștie, este o comună fruntașă, *Rapol-tul-mare*, care e pentru noi din multe puncte de vedere în să-m-nată. Raportul e între altele, locul unde să dau tot din 3 în 3 ani, luptele pentru alegerile de membri la congregația comitatului, pentru „cer-cul Rapoltului“. În comună să află 1144 locuitori, din cari 933 Români, și 211 Unguri. A fost aleasă ca centru de cerc electoral la comitat, pentru-ca puținilor Unguri de aci, să le poată veni în ajutor Ungurii din celelalte comune resfirate pe țăr-murul drept al Murășului, a-nume: dela Apus cei din Hărău (jumătate de sat), iar despre Răsărit cei din Geoagiu, și mai adunînd sămînta de Unguri și Jidovime de prin celelalte co-mune dintre ei și din jur, să bată aci pe alegătorii Români, cari în cerc sunt altfel în ma-joritate! Rapoltul e dară un punct însemnat strategic în lup-tele politice din acest ținut!

Ungurii l'au știut prețui de cu vreme. Români au început a-l prețui numai în timpul mai nou și au început a da semne de o luptă mai trezită la știre de sine. Dar au fost încă în-vinși. Că chiar aci în centru nu erau nici organizați, nici aveau un conducător vrednic. A-veau un preot bătrîn, pe care nu-l durea capu de treburi de astea. De azi încolo însă, că-pătîndu-și Rapoltenii un preot nou, tiner inteligent și rivnitor de bine, Rapoltul ar putea a-junge hotărîtor și în privința acestor alegeri, întorcînd lucrurile spre bine pentru Români. Dar asta numai ținîndu-'i bine și strîns la olaltă!

Și asta s'ar putea. Căci cei peste 900 Români sunt toți de o confesiune, greco-orientali, și ar putea fi disciplinați și bine conduși de noul lor preot.

Ce s'a întîmplat însă? Na-ainte cu vre-o 3 ani, doar chiar după moartea bătrînului preot (ori în anii din urmă a lui) și înainte de a avea pe noul preot, o parte din Rapoltenii ajunseră în mare ceartă cu învățăto-rul român de acolo, și cereau înlăturarea lui cu ori-ce preț! Că de nu, mai multe familii, trec la uniți! Conzistorul din Sibiu a cercat să facă pace, a trăgănat lucrul cît a putut, doar să face liniște, dar nu s'a făcut. De fapt citeva familii s'au în-științat că trec la unație! A-tunci consistorul a trimis pe învățătorul pentru care s'a is-cat nemulțumirea, în altă parte. Peste scurt timp a căpătat și parochia paroch nou, inteli-gent, bun.

Ce era acum mai firesc ca aceea, ca cei nemulțumiți să revină la matcă, să reîntre în sinul bisericii părăsite cu u-surință, să fie iarăși toți de o biserică, precum sunt de un neam!

Și asta ar fi și urmat de sine, dacă țărani din vorbă erau lăsați de sine. Dar au în-trevenit conducătorii bise-ricii gr. cat. și nu i-au mai lă-sat deloc să reîntre în biserică din care au ieșit. Ci acel preot gr. cat. din Spini, care a lăsat să se vîre limba maghiară în școala comunală din satul său, școală care avea limbă ro-mână până nainte cu cîțiva ani, și a cărui „scaun școlar“ îl are în frunte pe preotul, — acest preot, care aci sub nasul său lăsa o grea înfrîngere națională (fără chiar a-l fi silit cineva, ci numai fiind că noul învățător a schimbat el de capul lui limba de pro-punere!) — acest preot știa fi foarte zelos în a cultiva spar-gerea dintre Români din Ra-polt, mergînd cît mai des și slujînd celor trecuți la unire, slujbele în o casă simplă, luată cu bir, drept „biserică“... Iar protopopul gr. cat. Dr. Frențiu din Orăștie, cu un zel foarte laudabil din punct de vedere confesional, și foarte condam-

nabil din punct de vedere ro-mănesc, național, ținea cu pu-terea sufletul în noii uniți din Rapolt, ca să nu să întoarcă o-dată cu capul napoi, ci să se apuce de facerea mămăliguței de-a doua... Și le-a făcut plan de „biserică“ nouă, le-a coman-dat material și tot, și acum de săptămîni stă tot în Rapolt, în-suși însuflețîndu-și puținii cre-dincioși, să jertfească cît nu-mai pot și să-și facă a doua biserică, semnul vădit și trainic al tristei spargerii a acestei comune, ce era până aci numai una! Și prin asta să va întrona pe veci ura, pizma, zizania, răutatea între frați, în numele lui — *Dzeu!*

Ce bucurie pe politiciii ma-ghiari de sus și de jos! Doar a-cest Rapolt e și el una din za-lele aceluia lanț de comune de pe țărurul drept al Murășului pe care ministrul de agricultură îl are scris cu roșu pe mapa sa, ca pămînt pe care vrea să-l cucerească maghiarizării, prin așezarea de colonii aci! Politica de maghiarizare vrea să așeze cît mai mulți Ciangăi ori sărăhoi de pe Pustă, în co-munele dintre Geoagiu și Hărău, să le împreuneze de olaltă cu un lanț de tuhutumi, cari să spargă valul puternic de Ro-mâni de aci. De aceea a cum-părat Foltul și-l împănează cu Ciangăi, de aceea vor așeza ca-mâne Ciangăi la Rapolt și Uroi, — și de acea și-a pus acel mi-nisteriu ochii și pe *Bobîna*, îm-biînd dlui Dr. Aurel Vlad pe moșia sa preț de 5 ori mai mare ca cel cu care a cumpă-rat-o, numai să i-o dea, spre a așeza și aci Ciangăi, ca lanțul să fie deplin între Geoagiu și Hărău, spre inima comitatului, Deva! Și deputatul nostru Dr. Vlad, înțelegînd uriciunea gîndului, nu vrea să-i dea moșia, ca să nu spriginească spargerea Românilor, deși acei bani nu-i va mai vedea în veci pe moșia aceea! *Iubirea lui de neam îi poruncește așa de mare jertfă, cît nici i-s'ar putea aștepta!* Și o dă! Iar sfînta biserică nu poruncește conducătorilor atîta înțelepciune, să nu bage pe oameni în nouă sărăcie, ci sfînta biserică lu-crează cu zel „apostolic“ la spar-gerea fraților și la sărăcirea lor!

— Iar ca gloria unită a dlui Dr. Frențiu și a popii din Spini, să nu rămînă fără contra-balan-țare, Dumineca trecută o ieșit protopopul greco-oriental din Orăștie, dl V. Domșa, în co-muna *Cugir*, pentru a pune la cale formarea unei parochii greco-orientale aci, unde n'a fost biserică gr.-orientală de nu să știe decînd, ci e comună com-pactă gr.-catolică, cu 2 preoți.

și scaunul e protopopiatului gr.-cat. al Orăștiei.

E Cugirul comună cu 4300 locuitori, din cari 3200 sunt Români, — restul streini. Aci e așezată fabrica de fer, cu conducere, cu slujbași, tot streini, cu lucrători în parte streini, — ea e cuibarul străinismului. Totuși până azi Românii s'au ținut la frine. Au majoritatea în reprezentanța comunală, au primar român, sunt la putere: Dar așa la putere ei pot rămânea numai fiind *una* toți și ținând frățeste la olaltă!

E adevărat că sunt aci și multe familii române greco-orientale, 60—80, — dar acelea au fost, din vechi vremuri, lăsate în mâna sorții, meargă la biserica gr.-cat. ție-se de ea, preot deosebit nu li-s'a dat. Unii mai mers la Vinerea, cei mai mulți s'au împăcat cu soartea și mulți copiii ai lor s'au trezit greco-catolicii și ei. — Legenda așa povestește, că în vremuri nu prea depărtate, și în Cugir umbla preot neunit, dar și în vecina Vinerea preot unit, și slujeau pe sama credincioșilor lor, puțini, de acolo. Doi preoți bătrâni — și cumiști! — s'au înțeles între sine, că cel unit din Cugir să nu mai poarte grija puținilor uniți din Vinerea, dar nici cel neunit din Vinerea să nu mai poarte grija celor din Cugir. Să-i lase să se contopească, să ai în Cugir o comună compactă cu Români greco-catolici, și în Vinerea una curat greco-orientală. De-o fi fost chiar așa ori nu, nu putem dovedi, dar și de n'ar fi fost, legenda e plină de înțelepciune, și așa ar trebui să fie! Iar ce acei doi preoți „proști“ din poveste, au făcut, — și cine poate zice că n'au făcut lucrul cel mai de cinste ca Români? — aceea vin cumiștii de azi să strice!

Dar ce câștigă neamul românesc prin aceea că va băga zizanie între Românii din Cugir trimitând pentru ei un preot deosebit, care să se uite chiorș la preoții uniți și aceia la el, să se hulească, să își asmuțe și credincioșii unii asupra altora, întronind ură, pizmă, ceartă, înstrăinare între frați? Cel mult aceea ce la Rapoltul mare!

Aceste lucruri nu-s altceva decit dovezi, că ce oameni mici de suflet, mari de patimi, viteji în a ne face rău noi unii altora, suntem!

O, săracule popor român! Cît de tare te-a bătut Dzeu cu aceste sfâșieri a tale în două biserici! Și cît de puțin vrednici de laudă sunt conducătorii acestor două biserici azi, cînd nu să știu ridica deloc pe puncte de

judicare mai înalte, mai departe văzătoare! Și cît de mare e răbdarea ta, cînd nu-i alungi cu biciul din mijlocul tău pe acești apostoli cu zimbet fari-seesc pe buze, care îți aduc în numele lui Hristos, în loc de iubire, — sfâșiere, ură între frați, patimi spurcate în suflet!

Pecînd tu, ca să ai încă viața, ca să nu cazî înfrînt de valul politice vrășmașe a politicilor zilei, numai ținînd mai pe sus de toate la olaltă, nedesbinat, nedărăburit, ca frați și eroi ai frăției, — mai poți privi cu încredere și liniște la viitor, a-tît la Rapolt cît și la Cugir și în sute de puncte aiurea!

Vouă, celor ce duceți sfâșierea între frați, precum am arătat și precum pe aiurea asemenea să face în sute de puncte, — nu vă ajute Dzeu nici unora a face stricăciunea ce faceți!

Șegescu la Blaj.

Examenale pe anul 1908/9 dela institutele de învățămînt (gimnaziu, teologie, preparandie, școala civilă de fete și școala normală) din Blaj, s'au sfîrșit în cursul acestei săptămîni.

La examenul cu candidații de învățători, a venit ca trimis din partea ministrului, faimosul Șegescu. În Blaj s'a bucurat acest Șegescu de o mare cinste, ca în alte locuri! S'au aflat oameni, cari s'au plimbat cu el pe stradă mai multă vreme. Și nu s'a aflat cine să-l blameze, cum în Sibiu l'a blamat cîntărețul pătimirii noastre, poetul Goga, care i-a respins mâna!... A fost și aici la prînz la Metropolitanul, șezînd de-a dreapta acestuia. Cu adevărat prea multă omenie unui fariseu primejdios.

„Gazeta Trans.“ despre Dr. Aurel Mureșianu.

Aducînd în fruntea numărului său de Luni-Marti (cu data de Marti) chipul stimatului director răposat al „Gazetei“ redacția vestește pe cetitorii foii cu următoarele cuvinte:

Dr. Aurel Mureșianu nu mai este între cei vii!

O suferință îndelungată, care-l chinuia de ani de zile și care-l ținea mai mult în casă, îngreunată de iritațiile din zilele din urmă, venite în urma proceselor politice, urmate la osîndiri la închisoare și la sume de bani grele, i-a rupt brusc firul vieții eri, Duminecă la 6 ore după amiază.

Astfel s'a încheiat viața sbuciumată și plină de jertfe a unui om, care n'a știut ce este odihna și mulțămirea personală, care și-a nesocotit foloasele sale materiale și ale familiei sale, și care s'a lăpădat de bunăvoie de bunurile care-rei, pentru care era pregătit, avînd un singur scop: *susținerea conștiinței naționale la poporul nostru din această patrie, apărarea drep-*

țurilor lui politice și îndemnarea lui la lupta pentru dobîndirea unor stări de viață pentru viitor, vrednice de un popor cu un trecut de aproape 2 milioane de ani, care voiește să stea cu vrenicie alături de celelalte neamuri conlocuitoare!

Până în clipa din urmă Aurel Mureșianu n'a lăsat din mână condeiul, din care făcuse armă pentru apărarea poporului său mult iubit! Încă alaltă-eri (Simbătă scrisese articolul din fruntea foii și eri să pregătea tocmai pentru munca de astăzi, Luni, cînd ingerul morții îi suflă cu repejune flacăra vieții, lăsînd în jală adîncă o familie, pe care împrejurările o făcuseră să fie departe de dînsul, și intristînd până la suflet pe tovarășii săi de luptă și pe toți aceia, cari l'au cunoscut și-l știau prețul!

Cu arma în mână, ca un ostaș brav, a căzut el, credincios până în clipita din urmă steagului, căruia îi jurase credință și pe care l'a urmat fără șovăire prin foc și prin fum, luptînd totdeauna în șirurile cele dintii, încurajînd pe alții și expunîndu-să fără teamă pe sine!

Crescut în vederile rîndului de oameni mari dela 1848, răposatul Aurel Mureșianu a început a purta grijă de treburile de obște românești încă din cea mai fragedă junetă. Chiar ca elev în clasele din urmă ale gimnaziului, el scria din cînd în cînd cite ceva în „Gazeta“ redigiată pe atunci de părintele său, fericitul Iacob Mureșianu, iară mai tirziu, ca student la Universitatea din Viena, era corespondent regulat al acestei vechi foc naționale, în timpul de prefaceri politice dintre anii 1865—1870.

Tocmai sfîrșise studiile universitare și intrase ca practicant în cancelaria unui distins avocat din Viena, scriînd în acelaș timp la foaia nemțască „Die Reform“, foaia răposatului Fr. Schuselka, iubitor de Români, cînd în anul 1877, bolnăvindu-să tatăl său Iacob Mureșianu, iară fondatorul „Gazetei“ G. Barițiu pregătindu-să să se mute la Sibiu, tînărul doctor în drepturi fu chemat acasă, ca să ia însuși conducerea foii, ce împlinea tocmai 40 de ani de viață.

Era o hotărîre greu de luat, o hotărîre, dela care avea să atîrne întreg viitorul său.

Să urmeze cariera juridică, (de avocat) pentru care era așa de bine pregătit și pe care avea nădejdi așa de ademenitoare, sau să ia cîrma foii politice, ce făcuse slujbe așa de însemnate obștei românești, să se facă gazetar, lăpădînd de bunăvoie tot ce cantă cei mai mulți pe acest pămînt: o viață tîgnită și imbelșugată de bunuri materiale?

Fără să stea multă vreme la chibzuri, el a ales cărarea din urmă — deși știa bine, ce-l aștepta!

A făcut-o, condus de învîpăiața sa dragoste de neam și de încrederea sa nemărginită, în izbînda cauzei celei drepte a poporului românesc.

„Vedeam bine, ce mă așteaptă“, zice însuși în N-rului iubilar al „Gazetei“ apărut anul trecut cu prilejul împlinirii a șaptezeci de ani dela întemeierea „Gazetei“ „vr'un bine, vr'un folos material, vre-o viață liniștită, nu putea să mai aștepte! Am închis deci ochii o clipă și am sărit în șanțul redutei „Gazetei“, ca să apăr steagul, în jurul căruia au luptat bărbații cei mai aleși din zilele redeșteptării noastre naționale — și m'am făcut întiul gazetar de profesiune la noi“.

Așa a început răposatul în Domnul lucrarea sa ziaristică, (de gazetar) pe care a urmat-o fără preget și fără odihnă, timp de 32 ani, până la cea din urmă a sa răsufare!

S'a luptat întocmai ca acei vestiți ostași Spartani, cari au căzut până la cel din urmă, „ascultînd de legile patriei“ și nevoind să știe nimic de vre-o predare (dare în fața inamicului).

Ce izaîndă a avut această luptă nu suntem chemați a judeca noi, contimporanii și colaboratorii lui. Aceasta o va judeca viitorul nepărtinitor.

Destul atîta, că anul trecut, cu prilejul jubileului de 70 ani ai „Gazetei“, răposatul Aurel Mureșianu putea să scrie: „Credința o am păstrat! Nimic nu ne-a putut abate din calea ce ne-a fost trasă de duhul desvoltării istorice a neamului nostru românesc: nici atacuri, nici amenințări, nici prigoniri, nici amăgiri, de ar fi venit din ori-și-ce parte, nu ne-au opăcit în mersul nostru spre ținta cea mare, ce-o urmărim de 70 de ani“.

„Credința o am păstrat!“...

Era glasul sufletului omului știitor de împlinirea datoriei sale, care n'a fost și nu va putea fi tras la îndoială din partea nimănui.

Stegarul, care primise din partea înaintașilor stindardul național spre păstrare, deși înălbit înainte de vreme în decursul celor treizeci de ani de lupte grele, și deși greu rănit, totuși își înalța fruntea cu mîndrie, bine știind, că stindardul său, deși ciuruit de gloanțe, n'a fost pătat prin nici o umilîntă!

Astăzi brațul obosit al stegarului a căzut, fruntea sa s'a inclinat spre pămînt pentru vecie. Steagul însă nu va cădea în noroiu, căci avem credință tare, că vor veni alți viteji, ca să-l susțină sus!

Omul poate muri... trebuie să moară. Națiunea însă va trăi pururea!

In Săliște.

III.

După odihnă de câteva ceasuri, în odaie sănătoasă și curată, mă scol dimineața la 6. Mai cer un dejun. La plată mă așteptam ca în Sibiu, dela 3 coroane în sus. Cînd colo, pentru toate 76 crișari, adevărindu-se încă odată apucătura negustorească sănătoasă: cite puțin dela mulți, nu mult dela puțini.

Mă duc mai întăiu la *Lăptărie*. — La o masă lungă, femei înșirate cu lapte în vase, așteaptă să-l toarne pe rînd în vasul de măsurare, supraveghiat de o lucrătoare șurțată. La o masă din colț un țeran scrie ca un funcționar, pentru fiecare femeie cit lapte a adus. La perețele din fund vuesește mașina de smitănit. Un țeran, cu șurță înainte și sufulcat la mîneci, dă zor pe la gălețele cu lapte și cu zmintînă. Altul, un biet de nenorocit, învîrte roata în cadențe măsurate. E pus aici tocmai la loc potrivit, ca să aibă și el ceva de lucru, ceva cîștig, să poată trăi în lumea asta, valea plîngerei pentru el.

În odaia de alături o fată hărnicuță face probele de lapte. Cutare lapte e mai gros, va fi plătit mai bine. Cutare e mai slab, va fi plătit ceva mai slab. Toate probele le scrie în protocol. — Un funcționar cercetează dacă este ceva postă. Imi spune că *nu sunt în stare să gătească atîta unt, cînd li-se cere ba din Sibiu, ba din Pesta, ba din alte orașe*. „Din unele locuri zice, ne vine arvună de 100—200 coroane, numai să ne poată prinde, să le trimitem și lor marfă. Dar abia îi putem îndestuli pe jumătate”.

Ies de aici, cu incredințare că bun lucru să face! Și aievea — numai o pricină ar mai fi, care nu-i limpezită de ajuns. E vorba de laptele zmintînă. Dacă și acesta s-ar putea întrebuița sau vinde mai cu folos, atunci Lăptăria ar fi unul din așezămintele cele mai bune din comună, așezămînt vrednic să fie întemeiat în toate satele fruntașe, unde țărănimea noastră se ocupă cu creșterea vitelor.

În alte părți ale aceluiași edificiu vedem scris: „GHETARUL”, — mai încolo: „RECHIZITE DE POMPIERI” — iar în colț: „CANCELARIA TÎRGULUI”.

Rînduială românească și pace. Ocolind pe lîngă Judecatorie mă abat pe o jumătate de oră la „Cassa de păstrare”, în a cărei cuprindere e tot rîndul de clădiri ce am amintit, apoi apuc pe marginea rîului, dela Lăptărie în jos, până la o moară. La cîțiva pași de aici e *Cuptorul de uscat-poame*, sistem Cazenille, dăruit încă în 1894 de ministerul ung. de agricultură „Reuniunii române de agricultură

din comitatul Sibiu”. Reuniunea l-a zidit, cu mari cheltuieli în Săliște.

Pritre Români se știe, că locul cel mai potrivit de a usca poame e cuptorul de pîne. Afară, la soare, încă ar fi bine, cel puțin de sbicit, dar se adună toate muștele și murdăresc. Pe lese. așezate de-asupra cotloanelor, în cari se face foc, poamele se afumă, de-și perd tot gustul. În cuptor, după-ce scoți pînea, e socoteală mai bună. Căldura e destul de mare, muștele nu să viră înlăuntru, fum nu e. Dar e năcaz: sperla și cenușa.

Șiretul de francez, Cazenille, va fi avut în vedere felul cuptoarelor de pîne, cînd și-a născocit pe al său. Să încalzește prin țevi, încit nu pătrunde în el nici fum, nici sperlă, nici cenușe. Cuptorul din Săliște cuprinde 95 lese, pe cari să pot usca de-odată cam 90 decalitre (litre) prune. Din vr'o 5 decalitre prune neuscate, să capătă 3 decalitre uscate. Să uscă în 48 ore, în cele dintii 24 ore la o căldură de 40 grade, iar în celelalte 24 ore la căldură urcată la 70 și chiar 80 grade (Celsius). La încălzirea unui cuptor să ard cam un jumătate metru cubic de lemne. După-ce să iau prunele de pe lese, să întind ca să se răcească și numai după răcire să adună. Merele, perele, persecile să uscă în 24 ore, cu mai puțină căldură, trebuind deci numai pe jumătate atîtea lemne, ca la uscatul prunelor. Poamele de uscat trebuie să fie coapte bine și dacă să uscă cu grije, reușesc pe deplin.

Voind a le da lustru (scipeală) să pun încă odată în cuptor, pe timp scurt, inferbîntîndu-se bine.

Folosul acestui cuptor e deci foarte înșămnat pentru ținuturi unde să cultivă poamele, cum ar fi bună-oară ținutul Geoagiului. Poamele să uscă de-opotrivă, să păstrează în întregime, fără a să scurge mustul din ele, fără a să afuma. Nu-și perd gustul cite 3—4 ani de-a rîndul.¹⁾

Pe cînd m'am întors dela vizitarea cuptorului, membrii „Solidarității” (însoțirea băncilor noastre între sine) erau adunați în sala dela școală, urmînd ședința de ieri. S'au luat următoarele hotărîri mai însemnate:

Luînd în vedere că între împrejurările noastre, întemeierea de bănci nouă, cu deosebire mici, în multe locuri nu mai poate aduce bunuri îndreptățite și adevărate vieții economice și luînd în vedere că o îmbunătățire a stărei, o ieftinire a creditului, s'ar putea ajunge mai bine pe lîngă anumite contopiri a micilor și multelor lucrări de bănci,

¹⁾Reuniunea economică română din Orăștie s'ar face deci foarte vrednică, stăruind la minister să capete unul sau două cuptoare de acest soi, pe cari apoi să le așeze în ținuturi cu pommet mult din jurul nostru.

adunarea hotărăște: băncile însoțite nu vor mai pune la cale și nu vor mai sprijini întemeieri nouă, decit numai unde acestea sunt cerute de lipsuri deplin dovedite.

„Totodată adunarea generală îndrumă direcțiunea, ca în acele locuri unde vre-o parte interesată ar cere, ori înșasi ar afla de potrivit să întrevină pentru contopire într'una, să mijlociască pertractarea pentru contopire.

Mai departe în interesul stăvîlirii și regulării concurenței, adunarea recomandă băncilor ca în lucrările lor, să se mărginească la cercul lor și să întrebuițeze în-deosebi mijloacele lor proprii și cele străine statornice.

În fine, unde mijloacele băncilor însoțite nu ar afla desfacere corăspunzătoare în afaceri de credit solid și sigur, adunarea e de părere ca, pe lîngă grija de lipsă să îmbrățișeze și alți rami de lucrare economică, sprijinid cu deosebire industrializarea și comercializarea avutului poporului din cercul lor.

(Va urma).

Gavr. Todica.

Pentru gimnaziul din Brad.

— Vrednic de urmat. —

Ni-să scrie din Bucium-Sat:

Abia acum a început să pătrundă razele dătătoare de cultură prin ferestrele întunecoase ale neștiinței, străbătînd întunerecul și lăsînd dungă luminoasă în urma lor. Abia acum s'a mai lățit și prin satele noastre dela munte dorul de a învăța și a să lumina! Dovadă este și satul nostru în care vin mai multe gazete abonate și anume: „Libertatea” în 9 exemplare, „Tribuna”, „Lupta”, „Gazeta Transilvaniei”, „Luceafărul”. Incet, incet zelul de înaintare și jertfă, va crește după cum însuși m'am convins la ospățul despre care vă voi povesti.

În 30 Maiu n. a. c. s'a sărbăt ospățul tinerii părechi de miri din Bucium-Sat, (lîngă Abrud), Ioan Jurca și Paraschiva Toma. Ospățul s'a ținut în sala școalei din loc — După o masă bogată și învelitoare, învățătorul de acolo P. Popa, face propunerea ca să se joace „jocul miresei”, un obicei atît de frumos și folositor, iară banii cari să vor aduna, să se trimită ca dar noului locaș de cultură românească din țara Zărandului, adecă *gimnaziului din Brad*. — Căci cei cari azi jertfesc pe altarul școalei românești, mîne vor fi binecuvîntați de următorii lor! — zice vorbitorul.

Intr'o însuflețire a tuturor, jocul să începe și imi face plăcere ai aminti cu numele pe următorii contribuenți: Ioan Toma și soția 2 cor.; Traian Danciu, preot, Dumitru

tru Bodea, cantor, Mirele, Traian Achim, teolog abs., învățătorul Popa, George Toma, Nicolae Toma, George Bucureștian, Nicolae Armean, Ilie Macavei, Dumitru David, Alexandru Jurca, Ioan Tomuța, Simion Tomuș, George Morariu, Ioan Laic, Alexandru Trifa, Ioan Jurca I. Todor, George Birău, Moise Macavei, Alexandru Iancu, Nicolae Jurca fiecare cite 1 cor.; Ilarie Todea 1 cor. 20 fil.; Ioan Corcheș 60 fil.; Victor Achim 40 fil.; Sofia Jurca 20 fil.; Maria Dina, Alexandru David fiecare cite 20 fil.; Ioan Toma 80 fil.; George Dina 30 fil.; Ioan Dina 40 fil. — incasîndu-se cu totul 30 de coroane, cari s'au trimis la administrația foii „Libertatea” spre a-i trimite la locul destinat. (S'au trimis îndată. Admin. „Lib.”).

De încheiere nu pot zice decit cuvinte de laudă la adresa mirilor și a oaspeților contribuenți, dorînd ca pilda asta să o urmeze cîți mai mulți, căci spre lauda lor va fi! În „Foaia Interesantă” va apărea și fotografia tinerilor miri, îndată ce să va putea face clișeu de lipsă. Bucium-Sat, în 10 Iun. n. 1909.

Pompi-Lius.

„Contra”-bancă „Crișanei”!

Pe măsura ce băncile românești tind a fi o putere, li-se ivesc și o droaie de nevoi, abia cunoscute până aci.

Cea mai urită și primejdioasă e sfășierea pentru cite un os de ros la bancă! Fiecare nou-venit să simte „chemat” a ajunge cit mai iute în direcția ori comitetul băncii. Preotul X., care încă să tot rade, — dascălul Y., care nu și-a făcut toate examenele, și împreună cu aceștia țeranul Z., care abia să iscălește, la cea dintii alegere, dau tîrcoale în jurul celor cu voturi mai multe, mișcă toate legăturile de nemotenie, fac cele mai trandafirii făgădueli, pe cei mai „îndărătnici” îi sperie cu „contra-bancă”, în sfîrșit folosesc toate chițibușările unui „tiner modern”, care să respectă, numai să ajungă „la bancă”!

Si dacă totuși cade, el, ușurelul, care nu e în stare să facă cu temei o socoteală de interese simple, face pe „grozavul”, dă pe nemulțămîntul cu stările dela banca din loc, care „suge singele poporului și umple punga unor clicași nepricepuți”...

Cu toate întinsele preveniri ale „Crișanei” din Brad, n'a putut fi cruțată nici ea de Don Juanii sei. După-ce cu tot numărul ridicat de 12 membri în direcție și 6 în comitetul de supraveghiere, n'a putut sătura

toate apetiturile, nemulțumiriile au început a-și căuta oameni în dreapta și stînga, cu gîndul de a face o nouă bancă, făgăduind tuturor să-i îndeustulească.

Ce e mai ușor decît să ciș-tigi „sprijinitori“ în chipul acesta?

Pe cît am aflat, e pe cale a să întemeie o astfel de băncuță într-unul din satele apropiate. Oameni, al căror singur scop e umplerea buzunarelor lor, existențele cele mai deochiate din punct de vedere național, vor să-și facă în chipul acesta platformă de „dominare“, de stăpînire, și să rupă cărturărimea puțină, ce o avem, în tabere dușmane și pe acest teren!...

Cuvîntul lor, ci-că ar fi aflat răsunset și la ciți-va oameni cinstiți, dar neorientați.

Ca să mai desfacem rostul unei nouă bănci, ca societate pe acții în Zarand? În Băița sunt 2; în Brad, depărtare de vre-o 17 klm. 2; în Baia-de-Criș, 7 klm. dela Brad, 2; în Halmagiu, vre-o 12 klm. dela Baia-de-Criș, alte 2.

Ce „împrumuturi ieftine“ și „spirit de cruțare în popor“ mai poate aduce o nouă băncuță cu un capital social, ce abia să simte față de milioanele celorlalte bănci? Dar cu ce să mai împăieze bieții săteni și pe cei dela banca nouă, cînd ei până acum stau să iee lumea 'n cap de răul incurcăturilor la bănci?

De ce nu fac domnii, — cari, după cum s'aude, ar fi avînd la spate și un pro cătel — *tovărăși sătești*, dacă vreau binele sătenilor? Pentru-că tovarășile răvarsă binefacerele lor aie-vea asupra sătenilor înșiși, și cei-ce le conduc trebuie să se mulțumească cu puțin pentru conducere, — și pentru-că numai cu „bancă mare“, pe acții, nădăjduesc să poată face o cloacă ma potrivită pentru geșefturile domniilor!

Proroci, cari pe buze au miere, dar în sîn au fiere...

Un privitor.

Din România.

După frigul ce a stăpînit cîteva zile peste țările din Răsăritul Europei, — era firesc să cadă grindina în măsuri prea mari. Dacă în multe părți ale Ungariei (mai ales în Banat), grindina a făcut foarte mari pagube, — apoi în România, în cîteva zile mai tîrziu, ea a des-crisoare adevărate potopuri!

Iată ce cetim în foile din țară venite la începutul acestei săptămîni:

Pagubele grindinei în Vlașca.

Arătăm starea marilor pagube ale grindinei în județul (comitatul)

Vlașca, după știrile acurate venite la ministeriu:

In comuna Mihai-Bravu din plasa (cercul) Băneasa, a căzut pia-tră zdrobind recoltele de pe 500 pogoane.

In plasa Drăgănești grindina că-zută în comunele Cucuruzi și Răsuceni, a făcut pagube foarte mari, nimicind în Răsuceni d-lui arendaș Niță Ilies cu 1000 pogoane grîu și 300 pogoane porumb (cucuruz), lui Marin Brătan 70 pogoane porumb, iar sătenilor între 40—50 pogoane porumb.

In comuna Cucuruzu grindina a zdrobit d-lui C. Paichide 400 pogoane grîu, iar locuitorilor 600 pogoane grîu și porumb. Grindina a fost însoțită de ploaie uriașă și furtună care a desrădăcinat grîne și arbori. Curentele de apă au înecat mai multe oi, iar la Răsuceni a luat pămîntul din jurul podului care leagă Răsuceni de jos cu cei de sus.

In plasa Ghimpați grindina că-zută în comuna Naipu a distrus d-lui C. Paichide 400 hectare grîu, 300 hectare porumb și 75 hectare orz, —zdrobindu-le cu desăvîrșire: nu-mai grîul a fost asigurat.

La Pîngăleși a distrus cu desăvîrșire 300 he. grîu ale arendașului, și 214 ha. grîu ale locuitorilor din satele Petru Rareș și Principele Nicolae.

In comuna Ciolanu, sămănăturile de grîu și orz au fost distruse pe o întindere pe 150 hectare.

In cursul acestei săptămîni timpul a fost schimbăcios.

A plouat în ziua de 2 Iunie și în noaptea de 3—4 Iunie, aproape în întreg județul.

In urma acestor ploii sămănăturile s'au îndreptat foarte mult: porumburile sunt frumoase, să prășesc și să rădesc. Locuitorii continuă cu seceratul rapiței, iar pe a-locuri a început și treeratul. Livezile măestrite ca și cele naturale, sunt frumoase.

NOUȚĂȚI

Dl Iuliu V. Ioanovici, liber.

Luni în 28 Iunie n. să împlinesc 18 luni, un an și jumătate, decînd redactorul nostru dl Iuliu V. Ioanovici a fost arestat pentru 3 articoli apăruti în 1907 în „Libertatea“ pentru cari i-s'a dat pedeapsa grea de 18 luni arest! Împlinindu-i-să în aceea zi timpul acestei osînde, Marți dimineța, în 29. Iunie, dsa va fi pus pe picior liber.

Nemții și apa Crișului alb.

Pirile sătenilor contra Nemților pentru năruirea holdelor cu fărini de băișag, aruncate în apa Crișului, să sporesc mereu.

Nu e mirare, paguba aceasta prețuită după dreptate, ar atinge cîte-va milioane.

Satele dela Vața în jos, abia acum încep a să mișca.

In jurul Bradului iese comisie dela tribunalul din Deva, în zilele acestea. Va avea ce vedea, că pe unele locuri s'au făcut puste de nisip.

Matca Crișului e plină îndesată cu aceste fărini, și la cea mai mică creștere de ape o ia pe de laturi, umplînd tot.

Cu ținerea laolaltă și stăruință de fer însă, trebuie să se facă odată dreptate și celor mici!

*

Cununie. Maria Nicoară și Ioan Nemeș v. notar în Cianul deșert, au onoare a anunța celebrarea cununiei lor, ce se va sărba în 12 Iulie n. în biserica gr-cath. din Gheja-de-Murăș.

*

Osîndă dlui Dr. Cassiu Maniu, întărită

Din Cluj ni-să face cunoscut, că Curia a întărit și ea osînda de un an arest de stat pe care tribunalul din Tirgul-Mureșului a dictat'o avocatului Dr. Cassiu Maniu din Cluj (fratele deputatului Dr. Iuliu Maniu), pentru un articol scris în „Gazeta Transilvaniei“ anul trecut.

Așa dl Dr. Maniu va avea să-și înceapă pedeapsa de un an nu peste mult timp, la Seghedin ori Vaț, unde îl va rîndui ministrul de interne.

Insemnăm și aceea, că același dn avocat a mai fost, nainte cu cîteva ani, arestat iar un an deplin pentru un articol de ziar scris în „Tribuna“.

*

Programa examenelor

dela gimnaziul gr. or. român din Brad și școala primară anexată acestuia, la finea anului școlar 1908/9.

In 15 Iunie st. v. d. m. dela 4—6 examen de gimnastică cu toate clasele gimnaziale;

In 16 Iunie examen de cant cu toate clasele gimnaziale.

Dela 17—23 Iunie st. v. examene de promovare.

In 20 Iunie st. v. examene private scripturistice.

In 22 st. v. examenele verbale.

In 24 st. v. examenele în clasele primare adnexate gimnaziului cu despărțămîntul III. și IV.

In 25 Iun. st. v. exam. publice:

Dela:

8—9 în cl. I. Religia și Latina

9—10 „ „ II. Rom. și Maghiară

10—11 „ „ III. Istoria și Aritmet.

11—12 „ „ IV. Germ. și Ist. nat.

In 28 Iunie st. v. încheierea festivă a anului școlar 1908/9.

Diracțiunea.

*

Apel! Subsemnații am luat hotărîrea ca în comuna Cirnecea (comit. Caras-severin) să înființăm o „Bibliotecă populară“.

Părinții nostri dela plug și tinerimea care crește, ne roagă să ne întorcem gîndurile spre ei, să le alungăm întunerecul sufletesc, dorința lor e de a afla, de a ști, prin lumina cărții.

Împreună cu ei rugăm pe toți dnii autori de cărți scrise în dulcea noastră limbă și pe dnii librari și editori români, să nu-i uite pe cei legați de glie, trimițîndu-le după buna chibzuință cărți la adresa:

Alexie Crețu inv. gr.-or. rom. în Cirnecea (Kernecksa, Krassó Sz. m.) Postă e în loc.

Inițiatorii: R. S. Molin, stud. în drept, A. Crețu, inv. gr.-or. rom.

*

Din America.

Societatea română de ajutorare „Albina“ din New-Castle-Pa, în America, a trimis administrațiunii foii noastre „Libertatea“ 66 cor., cu îndrumarea, că să predăm acești bani dlui Iuliu V. Ioanovici, redactorul nostru închis la Cluj. drept-ajutor frățesc dela acea societate și dela mai mulți frați Români din jurul ei.

Am predat acești bani dlui Ioanovici, care le va fi mulțumit și de-adreptul și le aduce și prin aceea mulțumita sa pentru buna inimă de frați ce i-au arătat-o, trimițîndu-i în închisoare acest ajutor.

Suma de 66 cor. s'a adunat dela următorii Români:

Societatea „Albina“, a dat 5 dolari, (1 dolar e 5 cor.), Ioan Rusu, tipograf, Ioan Păcurari, Ioan I Floașiu, Achim Cucea, Ioan N. Sirbu, Zachiu Tecău, Ioan Oțetea, tot cîte 50 cenți (1 cent e 5 fil.); Maxim Baboș 35 cenți; Ioan C. Floașiu, Ilie Rusu, Ioan Suci, Petru Păcurar, Nicolae Nechifor, Pavel Cucea, George Drăghiciu, Iosif Gligor, Ioan Pora, Ioan Bărdașiu, Aurel Oțetea, Vasile Gomiță, Ioan Burlea, Stefan Seieșan, și Teodosie Oțetea, cîte 25 cenți; George Urzică, Ioan Mărginean și Rafi Caroli, cîte 20. cenți. — De tot dă suma în bani de-ai noștri, coroane 66.

Dzeu să dea noroc și spor în toate fraților noștri de pe depărtațele plaiuri, cari în acest chip, adecă și prin fapte, dovedesc că își aduc aminte de frații lor cei de acasă ce sunt în suferință.

*

Petreckeri.

— „Reuniunea solidarilor români din Sibiiu“ invită la Concertul ce aranjează cu concursul Capelei oreșenești din loc, Simbătă, la 26 Iunie n. în sala mare dela Gellschtshaus. Dirigent: A. Bena. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Dr. Daniil P. Barcianu, pentru ajutoarea calfelor fără lucru“.

*

Gimnaziul jidovesc. Ministrul de culte și instrucțiune contele Apponyi a împlinit dorința Jidovilor

din Budapesta, intru ridicarea unui gimnaziu iudeoesc! Oare pentru apărarea acestei țeri cu truda și cu singele în vremuri de strâmtoare, n'avem noi mai mare îndreptățire decât Jidovii, a primi învoiri ministeriale pentru înființarea de așezăminte culturale? — Și nouă nu ne îngăduie aste, că și care le avem ni-le sugrumă!

Tot din America. Pe când încheiasem foaia și pagina de dincolo era tipărită, — sosl în redacția foii noastre dl Mihail Bârza, de origine din Seliște (l. Sibiu), cassierul foii „America“ din Cleveland-Ohio, (în America) și ne face cunoscut, că în 30 Mai dsa a arangeat o petrecere între Români din Cleveland, a cărei venit să fie dăruit dlui Iuliu V. Ioanovici, redactorul închis al foii „Libertatea“, și că reușita petrecerii a fost frumoasă; că pe lângă veselie între frații români adunați acolo, a dat și un câștig curat de 200 cor., pe care dl Bârza le-a și predat azi administrației foii noastre pentru a fi trimiși dlui Ioanovici. Cu o cale ne spune că și Societatea „Ulpia Traiană“ din Erie, Pa., a trimis spre același scop 20 cor., pe care asemenea ni-le-a predat. Primind cu mulțumită acest ajutor dela dl Bârza și dela frații americani, am trimis deja azi acea sumă dlui Ioanovici la Cluj, — ca să se bucure de semnele de dragoste pe care Români americani i-le arată prin aceasta. Din parte ne nu putem adauge nici o tălcuire a acestui fapt de frați, — căci procurorul îndată ne-ar face iar val pentru „preamărirea“ celui osîndit.

Două propuneri. „Țara Noastră“ din Sibiu face propunerea, că, din privilegiul trecerii Moștenitorului de Tron Francisc Ferdinand d' Este prin Ardeal spre Sinaia, — unde merge, precum să știe, pentru a face vizita Curții regale Române la Sinaia, și va sta din 10 Iulie încolo o săptămână ca oaspe al Curții române, — din privilegiul acestei treceri, poporul român din Ardeal să facă frumoase arătări de supunere și iubire față de viitorul purtător al Coroanei împărăției noastre, ieșind în anumite puncte, mulțime

mare în calea lui. — Numai de ar lua în mână acest lucru bărbați chemați, de pildă conducerea clubului național, și să-l aranjeze cu plan bun, — el ar reuși de sigur în chip măreț și ar fi de folos!

— Altă propunere însemnată e a „Drapelului“, care cere să se organizeze serviciul de colportaj uale produselor literare române și a foilor dela noi. Bună idee și cu puțință de intrupat. O constătuire a editorilor mai însemnați români ar fi chemate a lua lucrul în mână și a-l călăuzi mai departe.

Inecat în Murăș. Un biet țăran din Bocșa (cătun lângă Hondol) trecînd în 22 Iunie n. Murășul la Hărău (spre Deva), cînd luntrea (brodul, a ajuns la țărm, s'a izbit așa tare de țărm, că carul omului, care era de tot napoi, a fost împins napoi și căzînd roatele dinapoi în Murăș, a tras tot carul, în valuri cu boi și cu om cu tot! Carul și boii au fost mîntuiți, dar nenorocitul lor stăpîn nu s'a mai văzut!

Studentii din Ardeal oprîți a asculta pe învățați români.

Ziarele din Pesta aduc știrea pe care au primit-o din Cluj, că rectorul universității maghiare de acolo, a dat de știre, prin afișe, studenților români dela acea universitate, că conducerea Universității va socoti drept călcare a legilor universității, faptul, dacă oare-care student va merge să asculte în vară cursurile pe care le arangiază acum de doi ani de zile la Vălenii-de-Munte (lîngă București), dl profesor N. Iorga cu mai mulți soți profesori universitari români și cu alți învățați români.

Iată cea mai viuă dovadă, că la noi capii culturali ai concetățenilor maghiari, sunt orbiți cu totul de ură față de orice lumină română. față de toată cultura care ar învăța pe Români dela noi lucruri, prin cari să le întărească sufletele de Români, mîndria lor de neam.

Căci ce-s cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte? Nimic decât o școală liberă deschisă de niște Români cu inimă mare cari zic: peste an am dat învățăturile de lipsă tinerilor celor ce umblă la universi-

tatea regulată, — haid, în zoul nostru de a lumina pe cît mai mulți Români, deschidem alt rînd de prelegeri, fără plată, fără cerere de atestate dela ascultători, ci așa pentru toți cei însătați de știință dar' care n'au avut norocul a o primi, neputînd urma și ei la școli înalte. Să vie să ne asculte ori-cine, care vrea, de ori-unde-o fi, din România ori din țările vecine, tinăr ori bătrîn! Vor duce de aici mînunchiuri noue de știință curată, adevărată, din istoria neamului, despre frumsețile limbii și literaturii române, etc.

Și fiindcă aceste cursuri libere au început a fi cercetate și de Români din țările vecine României, — iaca vin pandurii culturii maghiare, să oprească sub pedeapsă de ruperea capului, pe tinerii români cari ar dori a asculta o lună de zile și pe niște profesori de universitate români, pe lîngă cei maghiari!

Doamne, oare în ce țară trăim, în care peste minți și inimi doamnă e Ura, și ea a luat așa judecata oamenilor?

POSTA REDACȚIEI

Dsale P. H. în B. B. Numai așa fără nici o treabă, nu punem în foaie chipul nimănui, — ci numai chipul oamenilor cu ceva vrednicie pentru trebile de obște, ori ca port, ori ca arătare ciudată. Așa numai, nu arătăm chipul nimănui.

Il. V. în Zs. Poporalele trimise de dta prea-s lipsite de cuviință. Nu le putem pune în foaie.

Savu-Cr. în Ș. Poeziile acelea-s făcute de dta. Să cunosc. Și-s slabe. Nu le putem folosi. Cele aievea din popor sunt mai curgătoare, mai frumoase.

Mih. Car. în Zag. Același răspuns!

O. D. N. S. în Zlaști. Părintele tot trebuie că a servit la biserică în ziua de Const. și Elena, și numai după aceea va fi dus căcașii la sapă. Dacă n'a slujit deloc și n'a lăsat nici pe cantori să facă slujba cît ei pot, poporeniului lui să facă arătare la episcopul la Lugoj, pentru-că dă pildă urită de necinstire a sărbătorilor însemnate. Dinsul va fi slujit în Boz, dacă nu i-a fost rîndu în filia sa Zlaști, dar aci nu era iertat să împedecă slujba, ci chiar să îndrume pe cantorii săi, a o ținea cîtă le e iertat.

Ds. I. P. în Dupăp. Primim bucurios. Fie cum dorești.

DI. I. Maieraș. St. Louis (America). S'au primit cu mulțumită. Am scris și cele 2 cor. întrecătoare la abonament. Adresa s'a schimbat. Noroc și spor dela Dzeu vă dorim!

Dsale Erm. M. în M. Intreabă la librăria „Aurora“ (A. Todorau) în Gherla (Szamosujvár) și N. Ciurea în Brașov. Din aceste două, una trebuie să ți-o poată trimite. Intreabă și la dl Dr. Blaga, profesor, secretarul societății de teatru, în Brașov.

De pe Valea Beg. Sunt treburi în cari nu ne putem mesteca. Căsătoria între veri primari e oprită și de legea bisericească și de cea civilă, că poate avea urmări rele din multe puncte de vedere, ca degenerare, etc. — dar dacă Episcopul s'a văzut îndemnat a le da dispensația, și organele statului asemenea, — apoi acesta nu e lucru de a-l mai desbata prin foi.

„AGRICOLA“

Însoțire econ. de magazin și anticipații în Hunedoara.

Convocare.

P. T. membrii ai însoțirii „AGRICOLA“ din Hunedoara sunt invitați prin prezenta să ia parte la

adunarea generală extraordinară

ce să va ținea la 7 Iulie st. n. (în ziua de Sânziene) în Hunedoara—Vajdahunyad, la orele 2 d. a. în localul însoțirii cu următoarea

ordine de zi:

1. Constituirea biroului.
2. Raportul direcțiunii referitor la schimbarea însoțirii în societate pe acții, conform hotărîrii adunării generale trecute.
3. Predarea activelor și pasivelor însoțirii la societatea economică pe acții „Agricola“ din Hunedoara.
4. Dispoziții pentru încetarea firmei.
5. Eventuale propuneri.

Direcțiunea însoțirii

„Agricola“ din Hunedoara.

(315) 1—1

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de

APE MINERALE UNGARE

societate pe acții în Budapest V., Băthory-utca 5-ik szám.

— „Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.“ — aduce în circulație exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

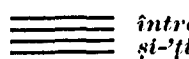
Și anume apă de:

Borsék izvorul Boldizsár, contra morb învechit de stomac.
Borsék izvorul principal, regina apelor miner.
Borsék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpatak) contra gălbînării.
Felsőrákost Maria, contra boalei de grumaz.
Harghataliget, răcoritoare.

Horgász, făcînd poftă.
Casson-Salutartis.
Répat, distinsă.
Selter-săcutesc, contra boli vechi de stomac.
Stofka, contra morbului de zăhar.

(306)



întreabă-ți medicul și-ți va spune, că:

apa acră naturală

are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măcștrite!

12—18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: IERMAN NUSSEBAUM, în Deva.

„AGRICOLA“

societ. econom. pe acții în Hunedoara.

Convocare.

P. T. domnii acționari ai institutului „AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara să invite prin această la

adunarea generală extraordinară ce să va ține la 7 Iulie st. n. (în ziua de Sânziene) în Hunedoara—Vajdahunyad, la orele 2 d. a. în localul băncii, cu următoarea (316) 1—1

Ordine de zi:

1. Constituirea biroului.
2. Prezentarea statutelor înregistrate la tribunalul reg. ung. din Deva sub Nr. 8185/1909 și raportul direcțiunii.

3. Preluarea activelor și pasivelor dela însoțirea „AGRICOLA“ din Hunedoara.

4. Eventuale propuneri.

Direcțiunea institutului „Agricola“

societate economică pe acții în Hunedoara.

Nr. 67/1909. (313) 1—1

Publicare de licitațiune.

Pentru edificarea unei case a comunei bisericesti gr. or. române din Orăștioara-de-sus să va ține licitațiune minuentă în Orăștioara-de-sus la 14/27 Iunie 1909, la orele 2 p. m. în școală.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile, să pot vedea până la începerea licitației, la oficiul parochial.

Din ședința comitetului ținută la 5/18 Iunie 1909.

Ioan Romoșan, Ioan Baci, prezident. notar.

BUTNAR!

Subscrisul aduc la cunoștință publicului din Orăștie și jur, că mi-am deschis în Orăștie (Strada Morii, casele Hermann Carol),

atelier de butnar

în care pregătesc buți, butoaie, mari și mici, după trebuință, cu prețurile cele mai favorabile!

Material solid!

Să găsesc și gata în toată vremea vase mari și mici!

Rog pentru cercetare cu încredere!

Cu stimă

Franz Bartolomeus

măstru butnar

Orăștie, Str. Morii.

O calfă și un învățacel Nou magazin de spirit

să primesc îndată în prăvălia subscrisului.

Învățacelul să aibă cel puțin 2 clase gimnaziale ori reale sau civile.

A să adresa la (309) 2—3

Ioan Rob, comerciant Orăștie (Szászváros).

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vânzare vin de calitate cea mai fină, produs pe coastele dela Șiria (Világos), și anume:

RIZLING curat, ROUZÉ, SCADERCA și MUSTAFER,

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, anume:

Mustarfer mestecat, cu 37 cor. hecto; Rizling și Rouzè și Scaderca, tot mestecat, cu 39 cor. hectolitru.

Rizling și Rouzè dat deosebit, curat, cu 45 cor. hecto.

E vin de deal, nu de grădină, ori cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vânzătorul:

Petru Benea, proprietar de vii în Világos, comit. Arad. (349) 10—10

„Lumina“

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții, Sibiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA“ cu sediul în Sibiu (Nagyszeben), Str. Cisnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina“ să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lângă obligațiuni cu caveti,
- b) cambiale cu 2 giranți sau caveti,
- c) cambiale cu acoperire ipotecare,
- d) ipotecare simple sau de alt soi,
- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) indeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont-curent pe lângă convenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4% fără abdicere, cu 4 1/2% cu termen de abdicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abdicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiunilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot respectul cerem sprijinul onoratului public

(377) 5—10. Direcțiunea.

Asigurări
contra

pagubelor de grindină
(pentru batere de piatră)

să fac la administrația foi noastre. Să primește în asigurare mai ales grâu și cucuruz. Cine vrea, plătește la primirea contractului, cine nu, va plăti numai după secere, prin Septembrie, dînd până atunci cambiu.

A să scrie la: **Administrația foi „Libertatea“**, care vă dă deslușirile de lipsă.

In calitate de

incassator de bani și agent

afără îndată aplicare 2—3 persoane potrivite, căpătînd plată fixă și provizie înaltă, — la depozitul și cancelaria firmei **Singer & Co** din Deva societate pe acții pentru fabricarea și vinderea mașinilor de cusut.

Să cere ceva cauciune, — și cunoașterea perfectă a limbii românești. (314) 1—3

În piața casei orașului din Orăștie, (casele Dörner) stă la dispoziția publicului un nou

depozit de spirit

în care, afară de tot felul de spirit, să mai capătă și licuer bun și vinuri ieftine, precum și bere răcită pe gheață, cu prețuri solide. (310) 2—3

Un

locomobil
(mașină de vapor)

puțin folosit dar în bună stare, 6 cai putere, lăsat pe 6 atmosfere, să afără de vânzare cu preț foarte redus, în:

Atelierul de mașini a lui

Eugen Nicola,

(363) 8—10 Blaj, (Balázsfalva).

HANS STEPHANI

Hotel „Transsylvania“
Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra vinurilor mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuița în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60—70 lit. 36 fl. litrul
" " " 1907, " " " " " " 38 " "
" " " 1906, " " " " " " 40 " "

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să afără în totdeauna chilia (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1-20 până la 3 coroare.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiază cu 12 fl.

Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!

Cu stima **Hans Stephani**, hotelier.

(326) 14—15

Berea renumită de Steinbruch

cu multele ei specialități (soiuri), recunoscută ca beutură splendidă și recomandată de mulțime de medici de renume ca o beutură higienică, — are

Reprezentanță în Orăștie

la dl DAVID SCHARER

care o manipulează cu pricepere de specialist, — are totdeauna transport proaspet! În deosebi scoate la iveală și recomandă specialitățile excelente: „St. Stefan“, „Barát“, „Dupla-Mălăta“, Polgar, Király de Martie, Steinbruch, Dupla-Martie, etc.

Pentru hotele și ospătării servește: în sticle, și butoaie mari ori mici, răcite pe gheață, zilnic proaspet! Pentru privați în sticle bine răcite pe gheață.

Umplere nouă în toată ziua!

Rog pentru comande și cereri cu încredere, asigurînd de serviciu conștientos!

Cu toată stima:

DAVID SCHARER,

depozitul berel de Steinbruch,
în Orăștie: în piață, casele „Takarékpenztár“.

(385) 3—3

La apotecarul CORNEL DEMETER
 în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)
 să capătă următoarele preparate de mare folos:

PERONOSPIN! Mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra *peronosporei* (a „manei“ care uscă viia). — E neasănănat mai bun și mai ieftin în folosință decât piatra vinată! Cu „Peronospin“ stropind viia, pui la 1 hectolitr de apă praf de 50 fil., pe când piatră vinată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind peatra vinată foarte scumpă. Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 8 ani în întrebuințare cu cea mai frumoasă izbândă!

Ca fiște-care proprietar de viie să poată căpăta numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimite *francat*.

— Tot aci găsiți felurite extracte (esențe):

— **pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, cum și rum și licuer!**

Cine voește a-și pregăti singur *beuturi bune și ieftine*, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebuințeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi *licueruri*: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extracte!

— La același apotecar să afli renumitele:

Preparate medicale, folosite de cei mai vestiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune:

„Dolicin“ Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tusa, nădușală (asthma) și tusă sacă, cetiră în fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, *să vindecară!* La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Intărește corpul! Flegma o topește încit mai ușor să rupe! Ferbințelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încit pe lingă întrebuințarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagra, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba chiar și de accia cari suferiau în morburile de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cind în mâni, cind în picioare, cind apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuințat și „Caspicul“, carele aplicându-l 'au aflat de efect admirabil, — scăpându-să de groaznicile acelea de dureri! *Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.*

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tineretele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tineretelor“ care neglindindu-să, mai tirziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebuințând „Kaljodsarsaparilul“ l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-să și tămăduindu-să de aceste morburile grele! *Prețul sticlei este 2 coroane.*

Centaurin. E de minune cîți oameni sufăr de durere de stomach, zgirciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzind din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus în fiștecare familie ca leac de casă, încit la ori-ce boală sau dureri și zgirciuri de stomach, numai decit să întrebuințezi! *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Laxbonbons. Inchidera scaunului e cauza diferitelor morburile, precum palpitarea de inimă, ameteți, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchidera scaunului, numai decit comande „Laxbonbons“-ul avind efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. *Prețul 80 fileri.*

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fil.

Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Pentru toate, scrieți, trimițind banii nainte, ori cerind să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul **CORNEL DEMETER,**

(312) 1—10

Orăștie—Szászváros.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

Vinars.

Am onoare a vă aduce la cunoștință că iarăși să afli la mine

vinars de prune

bun și curat, 24—25% de probă, cu prețurile următoare:

Până la 50 litre cu 40 cr., dela 50 de litre în sus cu 35 cr. litrul.

La caz că trebuie mai mult, vă rog să trimiteți *ras*, deoarece ce eu numai butoieșe mai mici am la dispoziție. — Butoaiele până la 15 litre le primesc înapoi cu suma socotită.

Vă rog la adrese să scrieți corect *posta și gara* din urmă!

Cu stimă *Emanuel Abraham,*
 (308) 2—4 Orăștie (Szászváros).

Cine dorește călătorie
 — bună și iute —

— de plăcere

6 zile
 în **America**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

(325) 14—26

Cea mai bună coasă în lume



este coasa de oțel de St. Anton și să capătă numai dela: Coasa de oțel de tun „St. Anton“ să fabrică din oțel de tun mestecat cu cel mai nobil metal special, secretul fabriciei.

500 de coroane plătesc celui-ce este în stare să arate o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă!

1000 de coroane plătesc celui-ce găsește între 100 de coase de tun „St. Anton“ 2 rele. Cel-ce dorește o coasă bună și de încredere, să nu cumpere până nu cere cu o corespondență, dela vestita firmă de sus, catalogul ilustrat, care să trimită gratis și franco. Lunile de față sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cel-ce adună comande primește rabat! Garanție deplină. La 10 bucăți, o coasă să dă în cinste!



Serviciu conștientos! Mii de scrisori de recunoștință și comande renoite să pot arăta și pune la dispoziție ori-cui.

Brici de oțel de diamant
 cu garanță de 5 ani, costă **1 fl. 50 cruceri.**

(375)

5—6

Prețurile coasei „St. Anton“:

lungime: de 70 cm. 75 cm. 80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm. 1 metru 1 m. 10 cm.
 1 fl. 1 fl 5 cr. 1 fl 10 c 1 fl 15 c 1 fl 20 c 1 fl 25 c 1 fl. 30 cr. 1 fl. 50 cr.

Cine cere 5 coase, îi vin în pachet franco, la 10 coase una gratis și vin franco.

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde

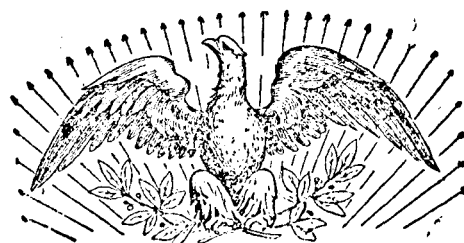
(177) 19—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile cultivei de viie.

Dureri reumatice și nervositate



pot fi înriurite foarte prinos prin aplicarea electricității. Mulți bolnavi își mulțumesc însănătoșirea, acestui fel de vindecare! Electricitatea să folosește cu cel mai bun rezultat la suferințe de nervi, la dureri reumatice, la slăbicie generală sau sexuală, la funcționarea slabă a organelor stomacului, ficatului și rărunchilor. Il folosească cei mai mari învățați ai vremilor celor mai noue. — Cetește

cartea scrisă spre acest scop, pe care o trimite ori-cui care o cere, cu pomnirea foi noastre în care a cetit despre ea, — o trimite gratis și franco, în curvertă închisă, și anume deosebit carte pentru bărbați și deosebit pentru femei:

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER
BUDAPESTA, Károly körút 2., télem. 51.

Cupon pentru carte gratis! Tao! și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“
 Budapest IV. Károly k. 2. félemel. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele

Comuna și posta

Scrisoare de recunoștință.

Emeric Rognar, mașinist, Murdșutoara, scrie: Dle doctor! Îți trimite cu bucurie scrisoarea asta, că har Dleu și-o scriu în deplină sănătate, nu așa ca altădată. Din toate boalele m'am vindecă, încit nu pot din destul mulțumi la iscoditorul „Electro-Vitalizer“-ului!

Azi sunt de 43 ani, și 12 ani fusesem bolnav pe marginea gropii. (383) 2—4